

Jeroen Piersma (l) en Rob de Lange zijn redacteurs bij Het Financieele Dagblad

‘Je wordt eerst belachelijk gemaakt, dan halen ze je onderuit en ten slotte neemt iedereen het over’

Jeroen Piersma en Rob de Lange

Willem Okkerse denkt dat de wereld zo langzamerhand toe is aan de acceptatie van zijn methode om bedrijfsongelukken te voorspellen. ‘Je wilt toch wel een keer succes hebben.’

Het model waarmee Willem Okkerse financiële problemen bij bedrijven voorspelt, de OK-Score, heeft zijn wortels in de praktijk. Na een opleiding in de logistiek en werk in de Rotterdamse haven raakte Okkerse in de jaren tachtig betrokken bij het adviesbureau ITLC-Associates. De reorganisaties van vooral automatiseringsbedrijven confronteerden hem met de vraag wat de op- en neergang van bedrijven verklaart. In die tijd kreeg hij al de brainwave voor zijn model. ‘Zo iets zit in je hoofd en komt iedere keer terug als je in de auto of in bad zit.’

Maar er is ook het academische traject waarin het idee tot wasdom kwam. Om verkozen te worden tot voorzitter van het adviesbureau moest Okkerse een titel hebben, vonden zijn partners. Het traject leidde via een MBA aan de Universiteit van Amsterdam (1989) naar het onderzoek voor een proefschrift. ‘Ik heb in 1995 een onderzoeksvoorstel geschreven. Ik wilde de Z-score van Altman ontmythologiseren.’ De Z-score, door de Amerikaan Edward Altman in de jaren zestig ontwikkeld, is nog steeds de meest gangbare methode om bedrijfsfaillissementen te voorspellen. Okkerse beweerde dat zijn OK-Score veel accurater is.

In 2000 was het proefschrift klaar en daarmee ook de OK-Score. De promotie kwam er niet omdat Okkerse de werking van het model niet uit de doeken wilde doen. Niet zozeer vanwege het geld, zegt hij, maar vanwege het maatschappelijke risico dat de OK-Score in verkeerde handen terecht komt en tot grote speculatieve bewegingen leidt. ‘Er zit een nucleair explosief in de OK-Score’, zegt hij.

In plaats van de promotie kwam een test onder toezicht van een notaris. Vier

instellingen uit de financiële wereld leverden 43 geanonimiseerde bedrijfs-casussen aan. Okkerse moest vaststellen welke tien bedrijven failliet waren gegaan. Hij had ze allemaal goed. ‘Ik was zelf volkomen verrast door de uitkomst.’ Later is het model opnieuw getest door de accountant Evert-Jan Lammers, met even gunstige uitkomsten. Okkerse wijst verder op de trackrecord van de beleggingsfondsen die op zijn methode zijn gebaseerd: een jaarlijks rendement van 20% op AEX-bedrijven.

Wat heeft u na de notariestest gedaan?

‘Ik ben bij het Maandblad voor Accountancy geweest, bij de AFM en de beroepsorganisatie van accountants NBA. Allemaal niet geïnteresseerd.’

U kreeg geen erkenning van het establishment?

‘Nee, natuurlijk niet. Zeker niet van het establishment. Maar dat is toch altijd zo. Schopenhauer zei het ook: je wordt eerst belachelijk gemaakt, dan proberen ze je onderuit te halen en ten slotte neemt iedereen het over.’

Vervelend?

‘Is dat een retorische vraag? Lijkt me voor de hand te liggen als je iets unieks hebt. Degenen die het eenmaal gezien hebben, geloven erin. Vandaar dat ik zo pissig ben op mensen die de mond vol hebben over de kwaliteit van de OK-Score, maar die nog nooit gecontroleerd hebben.’

U denkt aan Jaap Koelewijn, door wie u in deze krant ooit bent uitgemaakt voor ‘de Yomanda van de financiële wereld’?
‘Ja, die opmerking neem ik Koelewijn en het blad zeer kwalijk. Ik had hem een proces aan kunnen doen voor smaad. Maar dat heb ik niet gedaan omdat het mijn niveau niet is. Ik heb ook geen idee waar die aanval vandaan kwam. Ik heb nooit een clash met hem gehad. Het is ook de wetenschap onwaardig. Als je wetenschap bent, ga je de discussie aan.’

Een veelgehoord bezwaar is dat u niet voldoende openheid geeft over de werking van het model.

‘Heb je ooit het verhaal van Robert Oppenheimer gelezen? Hij heeft er altijd spijt van gehad dat hij de feiten rond de atoombom bekend heeft gemaakt. Om de eenvoudige redenen dat die niet bekend hadden moeten worden. Het is nu eenmaal zo dat als je de essentie publiek maakt, binnen de kortste keren honderdduizend mensen het gekopieerd hebben. Dan is het niet meer controleerbaar, hanteerbaar en beheersbaar. Als je het uit handen geeft, gaan mensen er kwade dingen mee doen.’

Kwade dingen?

‘Je moet daarbij aan beleggers denken, die “short” gaan in een bedrijf. Een bedrijf kan kapotgespeculeerd worden.’

Maar met name accountants zeggen dat ze, vanwege hun bijzondere verantwoordelijkheid, de methodes die zij hanteren moeten kunnen verantwoorden.

‘Ze moeten mij niet opzadelen met hun probleem. Leg mij nou eens uit waar-

FOTO: PETER BOER

om zij inzicht moeten hebben in mijn methode. Neem Moody's en Standard & Poor's: niemand weet hoe hun rating tot stand komt. Ze presenteren alleen de resultaten. Waarom zou ik mijn model wel moeten openbaren en zij niet? Omdat ik een kleine jongen ben of zo? Iedereen kan bij mij aankloppen met cijfers en die laten testen.’

Waarom is die erkenning van de accountantswereld zo belangrijk?

‘Dat heb ik nooit gevonden. Ik zit niet te wachten op de erkenning van accountants. Ik vind het alleen zo dom dat ze er geen gebruik van maken. Neem nou die schikking die Ernst & Young heeft getroffen in de Landis-zaak. Dat heeft ze € 50 mln gekost. Maar ik heb in 2001 al voorspeld dat Landis failliet zou gaan. Voor € 50 mln kan je echt wel een OK-Score laten berekenen.’

Het gebrek aan acceptatie wordt ook nog wel eens geweten aan uw lastige karakter.
‘Ik weet niet of ik een lastig karakter heb. Maar ieder vogeltje zingt zoals het gebekt is. Je kunt twee dingen doen als je iets bijzonders gevonden hebt. Je bescheiden opstellen, maar dat doe ik niet. Ik

zeg gewoon: Jongens hier ben ik en dit is mijn verhaal.’

Wat zijn uw verwachtingen voor de toekomst?

‘Tot nu toe heb ik er niet al te veel aan verdiend. Ik moet nog steeds werken voor mijn geld. Maar dat hoort bij het ondernemerschap. Toch wil je wel een keer succes hebben. Ik ben bijna 70 en ik ga er nu van uit dat ik nog tot mijn 75ste moet werken. Maar dan zal ik voldoende verdiend hebben voor mezelf, mijn kinderen en mijn kleinkinderen. Ik ben nu zo langzamerhand in het stadium dat iedereen de OK-Score een beetje normaal gaat vinden. Met het European Rating House gaan we de concurrentie aan met S&P en Moody's. Bovendien start in september een fonds dat wereldwijd in aandelen belegt op basis van de OK-Score. Dan gaat de wet van de grote getallen werken.’

Is er niet een risico dat u ingehaald wordt door de Big Data-beweging?

‘Mijn voorsprong van tien jaar zal langzamerhand minder worden. Maar de brainwave ontbreekt bij Big Data. Mijn voorsprong is nog gigantisch.’

Erkenning

‘Ik zit niet te wachten op erkenning van accountants. Ik vind het alleen zo dom dat ze er geen gebruik van maken’